

Hlavní stránka [Írán](#)

Přátelská tvář Íránu

22. září 2003

V létě pojedu do Íránu. Tak tuhle větu jsem mezi mými známými úplně přestal vyslovovat, protože pak bych si celou cestu možná ještě rozmyslel. Párkrát jsem se o Íránu zmínil, ale reakce byla vždy velmi podobná – buď jsem se zbláznil, nebo mě tam ti fanatici zabijí, nebo dopadnu nějak jinak, ale určitě špatně.

Knižních průvodců po Íránu příliš mnoho není a ty, do kterých jsem nahlédl, mě rozhodně příliš nepovzbudily. Tak třeba v americkém Průvodci cestovatele po nebezpečných místech světa se o Íránu píše jako o „velkém zlém vlku dnešní doby“ a jinde se dočtete, že „země jako Írán a další zaostalé oblasti násilně tlačí svůj lid do podmínek doby kamenné a strhávají i ostatní“. Povzbuzení jsem se dokonce nedočkal ani na íránské ambasádě, kam jsem si šel pro vízum. Ptám se, na co si v Íránu dávat pozor, nebo čeho se vyvarovat. Český úředník bez váhání odpoví: „Tak úplně nejlepší je do Íránu vůbec nejezdit.“

Přemýšlím ještě, kdy jsem slyšel něco pozitivního alespoň ve zprávách, ale na nic si nevzpomínám. Ale stejně do Íránu pojedu!

Začátek byl ovšem spíš podle těch horších předpovědí. Že do Íránu v krátkasech nemůžu, jsem dobře věděl i přes rady Turků u íránské hranice. Nijak mně to nevadilo, konečně jiný kraj, jiný mrav. Horší byla samotná hranice s celnicí. Náramně oprýskaná budova s ukrutánským nepořádkem, kde se u mříže mačkaly stovky lidí. Ve velice dlouhých intervalech se u mříže objevoval celník, který vždy od deseti lidí vybral pasy a dalších deset propustil do jiné budovy. Konečně už také postupuji a čekám na druhou část odbavení. Vidím šest Němců, kteří vypadali trochu nešťastně a taky trochu naštvaně, protože na odbavení čekali už přes pět hodin. „Já vím, čím to je,“ rozčiloval se jeden z nich. „Musíme čekat, protože jsme bílí čerti. Takhle dlouho to trvalo jenom na řecko-turecké hranici.“ Konečně jsme se dočkali i my. Vezu se s Němci v jejich vysloužilém hasičském vozu do prvního většího městečka za hranicemi, ale špatným zážitkům ještě konec není. Při vymotávání z hraničního prostoru jsme nezastavili, kde jsme zastavit měli, pohraničníci si objednali taxíka, naskočili, dohonili nás a náš řidič musel zaplatit jak pokutu, tak i cenu taxíka. Dohromady asi dva dolary.

V Maku jsme už za tmy, Němci míří do Teheránu a já hledám hotel. „Pane, pane,“ slyším volat anglicky a už ke mně běží nějaký chlapík. „Vítejte v Íránu!“ Podává mi ruku a přeje, aby se mi celý pobyt líbil. Než dojdou k hotelu, podávají mi místní ruku ještě mnohokrát. „Vítejte u nás a ať se vám tady líbí!“

Ptám se, kde je nejbližší hotel. Je to odsud asi 20 minut, ale jestli chci, klidně prý můžu přespat v jejich domě. Děkuji za nabídku, ale spíš bych šel do hotelu. Alespoň se tedy musíme napít. Alkoholu samozřejmě ne, v úvahu přichází jen čaj nebo studená voda. Špatné zážitky z celnice se pomalu začínají smazávat.

Íránci jsou totiž úžasní a vůči cizincům ještě úžasnější. Stačí se jen trochu dát do řeči a už je cizinec jako host, kterému se musí dát nějaký dárek, i kdyby to mělo být jen pár jablek nebo broskví. Jedete v autobuse a řidič vám nabídne čaj nebo nějakou drobnost na zakousnutí. Ptáte se, jak se dostat do centra a zaměstnanec (klidně i konkurenční společnosti) vám koupí lístek. Hledáte ubytování a lidé vás pozvou k sobě. Procházíte město a za chvíli vám někdo nabídne, že vám ukáže všechny pamětihodnosti a provede po městě (samozřejmě zadarmo, nejsou to ti vtíraví samozvaní průvodci známí z Maroka, Egypta či Tunisu).

Íránci nejsou rozhodně náboženští fanatici. Kamenování nevěřících se nekoná. Mohl jsem vejít do všech mešit, dokonce i do těch nejposvátnějších, kde jsou hroby světců a nikdo ani nemrknul. V Mašchadu jsem mohl v posvátném prostoru i fotit (na rozdíl od místních). S Íránci je možné bavit se i o náboženství, určité věci ale chápou jen stěží. Tak třeba jsem říkal, že v Čechách je muslimů celkem málo (to nepřekvapí ani Čecha, ani Íránce). Jak ale vysvětlit, že je u nás nejvíc ateistů? „Ateistů? To je nějaká odnož křesťanství?“ Vysvětluji, že ateisté jsou ateisté proto, že nevěří v Boha. „No počkej, to nevěří vůbec v žádného Boha? A v co tedy věří?“ Když řeknu, že v nic, tak vidím, že kamarád Bahman bude mít ještě dlouhou dobu o čem přemýšlet.

Povídat si můžete i o politice a mezinárodní situaci. Jediná věc, která i z největšího íránského flegmatika může udělat zběsilce, je zmínka o Americe. Amerika, Američané, americká kultura a hlavně americký prezident jednoduše nejsou v oblibě. Zmínky o „Ose zla“, kam měl patřit i Írán, hodně lidí přinejmenším nadzvedlo.

Ženy v Íránu nejsou otrokyněmi svých mužů (aspoň tedy v naprosté většině). Chodí sice často i se zahalenou tváří, ale je to proto, že to samy chtějí. Ženy mohou učit i na náboženských univerzitách. Ve vztahu k ženám je ovšem třeba velké opatrnosti. Oslovit přímo ženu je tak trochu neslušné, vždycky je lepší (když to jde) ptát se muže. Chtít si vyfotit íránskou ženu je ještě víc než neslušné; výjimka je možná, jen když s tím souhlasí manžel. Autobusy pro městskou dopravu jsou rozdělené – vpředu sedí muži, vzadu ženy. Autobusové zastávky jsou podobné: jedna lavička pro muže, druhá pro ženy. Koupání jakbysmet. Jedna pláž výhradně pro muže, druhá zase pro ženy. Dokonce i hospůdky na vesnicích jsou rozděleny na mužskou a ženskou část. Zdá se, že to všem vyhovuje – muži mají přece jen jiné náměty k povídání, než ženy a navzájem se nenudí. Jen v hlavním městě Teheránu jsou mravy trochu uvolněnější. Tady si v autobusu dokonce může žena dovolit sednout i vedle cizího muže, klidně i cizince.

Většina turistů začíná prohlídku Íránu od západu (od tureckých hranic). Rozhodně navštivte Urmíjské jezero! Je hodně velké, v létě díky horku (a vysychání) se vždy zmenšuje. Rozloha se tedy uvádí jen přibližně v rozmezí 3 900 – 5 900 km². Tady můžete zažít to, co je spíše známé z obrázků od Mrtvého moře – natáhnout se na hladinu a číst si třeba noviny. Horší je to se vstáváním: nohy jdou položit na dno jen těžko, voda se je pořád snaží zvedat. Slanost je taková, že větší být nemůže – na dně se povalují krystaly soli, které se už nerozpouští. Salinita téměř 250 ‰. V této části Íránu se sice domluvíte persky (farsí), ale místní mezi sebou mluví ázerbajdžánsky. Ve škole se učí pouze farsí. Ázerbajdžánců je v celé zemi kolem 17% a to je celkem dost (samotných Peršanů není v celém Íránu ani celá polovina).

Nedaleko je i milionový Tabríz, který byl v 16. století hlavním městem celé Persie. Z této doby je jedna

z hlavních pamětihodností – Modrá mešita (nazvaná podle modrých kachlíků, kterými byla obložena). Bohužel byla téměř celá zničena zemětřesením (až na vstupní bránu) a opravena až ve 20. století. Místní bazar má prý všech chodeb dohromady 16 km, takže samotné celé projítí by už bylo zážitkem, ale stojí za to sem aspoň nahlédnout. Cihlová klenba zakrývající všechny uličky a nádvoří je z patnáctého století, samotný bazar je možná ještě o pět set let starší.

Teherán je spíše pro otrlé. Jednak je dost velký – s aglomerací má 10 mil. obyvatel, jednak tady bývá občas smog (a někdy i celkem dost) a v létě je i poměrně dost teplý, skoro až rozpálený. Ve 13. století byl Teherán vesnicí, opevněným městem se stal ve století šestnáctém a hlavním městem Persie je od roku 1788. Za návštěvu určitě stojí Šáhův palác (také Zelený, případně Letní palác). S jeho hledáním jsem měl trochu problém, protože na otázku, kde je Šáhův palác, jsem se vždy dozvěděl, že Írán už dávno žádného šáha nemá, že je republikou. (Šáh byl nucen opustit zemi po revoluci v r. 1979.) Proto se tedy spíše ptejte na palác bývalého šáha.

Od hlavního nádraží jedu k paláci autobusem. Řidič mě nechal zaplatit jízdné, pak řekl, ať ještě chvíli počkám a když všichni cestující vystoupili, vrátil mi peníze s tím, že budu ještě na kousek cesty potřebovat taxík. Palác je vyzdobený kromě francouzských lustrů také třemi křišťálovými lustry z Československa. Když průvodkyně zjistila, že jsem z Čech, říkala, že kromě československých lustrů používal šáh i československé zápalky ze Sušice.

Nedaleko paláce je spousta muzeí, jejichž návštěva zabere spolehlivě celý den: muzeum vody (voda je vzácná, a proto si vlastní muzeum určitě zaslouží), kde najdete modely přehrad, měřicí nástroje, nádoby na vodu..., muzeum písemnictví (hlavně kaligrafie), muzeum moderního umění, muzeum vojenství.

Na jihozápadě jsou památky z dob dávných říší – Elam u hranic s Irákem (Babylónií), nebo původní hlavní město Perské říše Persepolis. Po celém Íránu je mnoho míst, kde můžete najít úlomky nádob starých až sedm tisíc let.

Vykoupání je možné (kromě zmiňovaného Urmíjského jezera) také v největším jezeře světa – Kaspickém moři, případně na jihu u Perského zálivu. Tady může někomu vadit horko. Kdyby to však bylo jen horko. Spolu se 100% relativní vlhkostí vzduchu je to kombinace příšerná. Po vykoupání je našinec zvyklý, že i bez utírání ručníkem za chvíli oschne. Ne tak na jihu Íránu. Nejen, že neoschnete, ale zklame vás i ten stále vlhký ručník, kterým se chcete otřít.

Írán má i pouště, kde je sice také horko, ale vlhkost vzduchu je mnohem nižší. Na východě jsou to Dašte Lút a Dašte Kevír a obě tak trochu navozují představu pekla. Díky málo příznivým podmínkám tvoří v Íránu orná půda pouze necelých 9%. Z této rozlohy se musí téměř polovina zavlažovat.

Určité odlišnosti je třeba v Íránu respektovat a zvyknout si na ně – třeba právě ty dlouhé kalhoty u mužů a alespoň zahalené vlasy u žen (fotografie žen se zahalenými vlasy je vyžadována i při žádosti o vízum). Koneckonců je třeba si uvědomit, kdo je na návštěvě a kdo je hostitelem.

Je třeba se připravit i na další odlišnosti. Třeba písmo. V Íránu se píše arabským písmem (ale arabsky se nedomluvíte, Arabů zde žije jen kolem 2%) a to je trochu horší počtení, protože se samohláskami při psaní docela šetří. Podobně je to i s číslicemi – používají se také arabské (našim číslicím se rovněž říká arabské, určitý rozdíl tady ale je). Číslice se jednoduše musíte naučit, jinak budete napůl ztraceni (ceny zboží, odjezdy a příjezdy – všechno je napsáno těmi zvláštními znaky).

Jiný je i kalendář – ten je v Íránu naprosto originální: perský. Podobně jako arabský začíná odchodem Proroka z Mekky do Medíny (náš rok 622), ale na rozdíl od lunárního arabského používají délku roku jako my (u solárního kalendáře). Nový rok je 21. března. Na 33 arabských let připadá našich (i perských) 32 let. Kdo se nechce v určování dnů splést, měl by si pořídit kalendář, kde bude jak perská, tak i evropská verze. (Například 11. leden 2003 je 21. daj 1381 nebo 18. září 2003 je 27. šahrivar 1382)

Určitá obezřetnost a opatrnost je v každé zemi na místě (také v Íránu jsou samozřejmě podvodníci malých i velkých formátů, můžete se setkat se zlodějíčky), ale i po krátkém pobytu zjistíte, že Írán je pro všechny návštěvníky velice příjemnou zemí.

Zobrazeno: 74 x

From:

<https://cesty.in/> - **Cestovatelské stránky**

Permanent link:

https://cesty.in/pratelska_tvar_iranu

Last update: **2020/10/09 23:14**

